

מילין יקרין נהרות אור ועונברין טבין ממעיין החיים נהודין לשעה ולדורות

משולחנא דמלכא

של רבנו הגדול רבן של ישראל
הרב"ק מרן הגה"ק הגאב"ד זצוקללה"ה זיע"א
מרא דארעא קדישא - בעל "שערי טוביה"

פרשת משפטים תשפ"ה

זולק ח"ג קנב). ועינינו הרואות אשר כן הונהג בקרב ישראל, להיות עיקר לימוד בני הישיבות בימי נעוריהם דיני ממונות והיות עולם הזה, ורוחניות קדושת התורה מטהרתם ומכוונת אותם לדרכי חיים (עי' אגרת המוסר לר"י ססאלאנט).

ובאמת, לא רק באמצעות הלימוד, אלא גם על ידי קיום דיני ממונות ועשייתם בפועל מתעלה האדם, באמצעות הציות והכפיפה לפסקי דיני התורה (עי' טאור עינים, ישמח לב שבת לא).

וזהו שכתב רש"י ז"ל אח"כ למה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין אצל המקדש, היינו להורות שדיני ממונות אינם רק ענין של תיקון העולם, אלא גם בהם טאיר אור קדושת התורה, והמה שייכים לקדושה כמו בית המקדש.

בסגנון זה ראיתי בספר **באר יוסף** (פרשה זו) שכתב לבאר נוסח אחר ברש"י, למה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח לומר לך שתשים סנהדרין אצל המזבח, הכוונה בזה ללמד ולהורות גדל יקרת המשפטים והדינים, יהיו מה שיהיו, אפילו אם הגידון בהם הוא אודות דברים פחותים ובזויים, שלפי הנראה אינם כדאיים שהסנהדרין, שהם החכמים הגדולים ביותר שבישראל, ישימו מעינים ויקדישו ממיטב זמנם להתעסק ולהטפל בהם, הנה האמת היא שהם דיני תורה מאת ה' מן השמים, גבוהים על כל גבוה, והסנהדרין המתעסקים בהם להוציא דין אמת לאמיתו מקיימים בזה מצוה מותר'ג מצוות, ואלקים נצב בעדת אל (ותהלים פב, א), כמו בענין המזבח והקרבת הקרבנות, שידוע וברור לכל שאינם ענינים חומריים וגשמיים, אלא ענינים אלקיים נשגבים הקשורים לעולמות העליונים, ככה הדינים והמשפטים חשובים וספונים לפני הקב"ה ממש כמו מעשה הקרבנות שעל גבי המזבח.

והוסיף אשר לך, מכיון שהדינים הם ענינים גבוהים ורמים כמו הקרבנות, הנה כמו שעבודת הקרבנות היא דוקא ע"י הכהנים בני אהרן, ואין זר רשאי לגשת לעבודה זו, אפילו אם יהיה תלמיד חכם וצדיק, ויכול לעשות העבודה עם כל הידורים והדקדוקים יותר מכל אחד זולתו, כי גבולות חלק הקב"ה בעולמו, כהנים לעבודתם ליום לדוכנם וישראל למעמדם, כך גם ענין הדינים והמשפטים שייכת דוקא לחכמי ישראל, ואי אפשר לגוי לדון אותם, כאמרם ז"ל (גיטין פה)

פרשת השבוע

ואלה המשפטים וגו' (כא, א)

פירש רש"י ז"ל כל מקום שנאמר אלה פסל את הראשונים, ואלה מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (מכילתא משפטים א). ויש להבין, מדוע דוקא בפרשה זו הוצרך להשמיענו שמיני נאמרה, יותר מבשאר פרשיות התורה.

אמנם הענין הוא על דרך שכתב הרע"ב ז"ל ריש מסכת אבות (א), א) אשר על כן התחיל התנא מסכת זו בסדר מסירת התורה, משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וכו', לפי שמסכת זו אינה מיוסדת על מצוה ממצוות התורה כשאר מסכתות שבמשנה, אלא כולה מוסרים ומדות, וחכמי העולם ג"כ חיברו ספרים כמו שהמציאו מלבם בדרכי המוסר, כיצד יתנהג האדם עם חבירו, לפיכך התחיל התנא במסכת זו, משה קיבל תורה מסיני, לומר לך שהמדות והמוסרים שבזו המסכת לא בדו אותם חכמי המשנה מלבם, אלא אף אלו נאמרו בסיני, עכ"ל, כמו כן כאן, כאשר באה התורה להורות דיני ממונות שבין אדם לחבירו, היא מקדמת ומורה לנו תחילה שדינים אלו כולם הלכה למשה מסיני הם, לבל נטעה לחשוב שאינם אלא הנהגות והדרכות ישרות שראה משה רבינו ע"ה לנכון להנהיגם מדעת עצמו, כמו שיש להבדיל אצל הגוים חוקים ומשפטים שבדו מלבם כפי מה שהשכל האנושי מוחיב, רק נשכיל להבין כי מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני, כולם מפי הגבורה נאמרו.

זה יסוד מוסד בלימוד התורה, שלא רק כאשר עוסקים בענינים נשגבים זוכים להתקדש ולהתעלות, אלא אף גם כאשר עוסקים בלימוד דיני ממונות, כדוגמת שור שנגח את הפרה, או המפקיד אצל חבירו פרה או כלים, או השואל את הפרה, וכי"ב, שהם לכאורה עניני חולין ומילי דעלמא, ג"כ מתקדשים ומתטהרים על ידי זה, כי המה כולם תורת ה', דברי אלקים חיים, כשאר כל חלקי התורה (עי'

מה החמירה תורה בגנג יותר מגולן, אמר להן זה השוה כבוד עבד לכבוד קונו זה לא השוה כבוד עבד לכבוד קונו, כביכול עשה עין של מטה כאילו אינה רואה ואוזן של מטה כאילו אינה שומעת, היינו שעל כן עושה מעשיו בסתר, כדי שלא יראוהו בני אדם, ומהקב"ה אינו מתפחד, כאילו אינו רואה במסתרים ח"ו, לכן מגישים אותו אל הדלת והמזוזה שהיו עדים במצרים כשפסח הקב"ה על המשקוף ועל שתי המזוזות, להראות לו כי אף שנתנו הדם בפנים - כמו שנאמר (שמות יב, יג) והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם, ופירש רש"י לכם לאות ולא לאחרים לאות, מכאן שלא ניתנו הדם אלא מבפנים - עם כל זה היה די בזה בשביל המקום ב"ה, כסיום הכתוב (שם) וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, אם כן זה סימן ועדות אשר הוא ית' רואה ומשגיח אף מה שבחדרי חדרים, כמאמר הכתוב (יהושע כג, כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', [וכמו שכתב הרמ"א ז"ל ריש א"ח (א, א) שזה כלל גדול בתורה ובמעלות הצדיקים, שישים האדם אל לבו שהמלך הגדול הקב"ה עומד עליו ורואה במעשיו תמיד], וזה תוכחת מוסר נגד מה שדימה בנפשו שהוא ית' אינו רואה.

ולפי זה מובן מדוע נרצע בדלת דוקא, כי הדלת היא המסתרת את הדם שבפנים שלא יהיה נראה מבחוץ, ומזה עיקר הלימוד, שאעפ"כ הקב"ה רואה גם מה שנעשה מבעד לדלת, בחדרי חדרים, על כן הרציעה היא דוקא בדלת ולא במזוזה, כי עיקר המוסר השכל הוא ע"י הדלת. וזה נכון בס"ד.

ומה שמוכר עצמו מפני דוחקו נרצע ליד הדלת דוקא, נ"ל שהמוסר הוא על דרך הכתוב (שיר השירים ת, ט) אם חומה היא נבנה עליה טירת כסף ואם דלת היא נצור עליה לוח ארז, ר"ל אם ישראל חזקים באמונתם ובטחונם כחומה בצורה, אזי אפשר לבנות עליהם בנינים גדולים, אבל אם הם חלשים ברוחם כדלת הסובבת על צירה אנה ואנה, אז א"א לבנות עליהם כלום, רק לצור עליה לוח ארז וי"י שהש"ד ת, יב), וזה תוכחת מוסר לעבד, שלא היה לו למכור את עצמו מפני דוחקו, רק להאמין ולבטוח בהש"ת, שישלח לו עזרו מקודש ויטיב את מצבו, מבלי שייצטרך לקנות אדון לעצמו, [כן הבנתי ממה שהביא החת"ס פסוק זה, עיין שם].

לפניהם ולא לפני עובדי כוכבים, וכמו שכתב רש"י ז"ל אפילו ידעת בדין אחד שהם דנין אותך כדני ישראל, אל תביאיהו בערכאות שלהם, שהמביא דיני ישראל לפני גוים מחלל את השם ומייקר את שם עבודה זרה, כי הקב"ה אינו נצב בעדתם, ודינם אינו עולה לרצון לפעול את הפעולה האלוהית הרצויה.

ומאוד צריך לזיזו ולהזהיר על איסור ההליכה לערכאות, באשר לאחרונה נפרץ הדבר בעוה"ר ורבים נכשלים בזה. ובכלל זה הן ערכאות של גוים, שמפורש חומר איסורו בשו"ע (ח"ט סי' כו, א), שכל הבא לידון בפניהם הרי זה רשע, וכאילו חירף וגידף והרים יד בתורת משה רבינו ע"ה, עכ"ל [כמדומה שבכל ד' חלקי שו"ע לא נמצא לשון חמור כזה], עין שם בהגהות הרמ"א ז"ל כי יש ביד בית דין לנדונו ולהחרימו עבור זה, והן ערכאות של ישראל הדנים בדיני הגוים, שמפורסם בשם החזון איש זצ"ל שזה גרוע הרבה מערכאות של נכרים, ומטנה יותר, שעובו מקור מים חיים לחצוב להם בורות נשברים, בהמידם את משפטי התורה על משפטי ההבל (עי' חז"א סנהדרין סי' טו אות ד), וזה חילול שם שמים איום ונורא.

והגישו אל הדלת או אל המזוזה ורצע אדוני את אזנו במרצע (כא, ו)

פירש רש"י ז"ל, מדברי הגמ' (קידושין כב), רבי שמעון היה דורש מקרא זה כמין חומר, מה שנתנו דלת ומזוזה מכל כלים שבבית, אמר הקב"ה דלת ומזוזה שהיו עדים במצרים כשפסחתי על המשקוף ועל שתי המזוזות, ואמרת (ויקרא סה, טז) כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם ולא עבדים לעבדים, והלך זה וקנה אדון לעצמו ירצע בפניהם.

נשאלתי לפי זה, מדוע הרציעה היא על הדלת ולא על המזוזה, הלא נתינת הדם במצרים היה על המשקוף ועל שתי המזוזות, ולא על הדלת, א"כ למה רוצעים דוקא בדלת ולא במזוזה, כדברי הש"ס (קידושין סח) הובא ברש"י, יכול שתהא המזוזה כשרה לרצוע עליה ת"ל (דברים טו, יז) ונתתה באזנו ובדלת, בדלת ולא במזוזה.

ואמרת עפ"י מה שכתב החת"ס סופר זצ"ל בתורת משה (פרשה זו) בכונת דברי רש"י, כי הגנג עושה עין של מעלה כאילו אינו רואה, כדאייתא בגמרא (ב"ק ע"ט) שאלו תלמידיו את רבן יוחנן בן זכאי מפני

תלמידים הרבה, ועשו סייג לתורה.

ובתוס' יום טוב כתב לפרש הלשון 'והעמידו', ע"פ הא דאמרו (מצילה כא) שמימות משה עד ימות רבן גמליאל היו לומדין בעמידה והרב יושב על הכסא, וזהו ביאור לשון המשנה 'והעמידו', שהתלמידים ילמדו בעמידה, ובתיר"ט לא נחא ליה לפרש כן, כי אין זה התכלית המכוון באיזה אופן ילמדו בעמידה או בשיבה. על כן מפרש התוס' י"ט, וז"ל: לכך נ"ל שהוא אומר 'והעמידו' תלמידים' להעמידם על רגליהם בל ימוטו. כלומר להעמידם על רגליהם בהבנת אמתתה של התורה, שזוהו עמידה וקיום, כי שקר אין לו רגלים וכדרך שאמר המשורר (תהלים עג, ב) כמעט נטיו רגלי, ע"כ. כלומר, כי חיוב הוא על המלמד ללמד ולהעמיד את התלמידים

האמת הוא יסוד איתן ותנאי קיומי ללימוד התורה, קיום העולם, ושמירת המצוות

התורה מתקיימת אך ורק בלימוד והבנה על דרך האמת
במשנה באבות (פרק א משנה א) תנן משה קבל תורה מסיני, ומסרה ליהושע, ויהושע לזקנים, וזקנים לנביאים, ונביאים מסרוה לאנשי כנסת הגדולה. הם אמרו שלשה דברים, הוו מתונים בדין, והעמידו

על רגליהם על דרך האמת, ובהבנת אמיתה של תורה, כי אך ורק הלימוד על דרך האמת עומד וקיים לעד, ויש לו "עמידה", משא"כ ע"ד השקר אין לו רגלים, ואין לו שום קיום כלל.

ודברי התוס' י"ט הוא על פי דברי הגמרא בשבת (קד.) ש"ן שקר - ת"ו אמת, מאי טעמא שקר מקרבן מיליה, אמת מרחקא מיליה, שיקרא שכיח קושטא לא שכית.

ביאור דברי הגמרא, בגמרא הקשו, מדוע 'שקר' שלשת אותיותיו קרובות זו לזו בסדר האל"ף ב"ת, ואילו תיבת אמת' אותיותיו רחוקות זו מזו בסדר האל"ף ב"ת (אות א' הוא בתחילת האל"ף ב"ת, ואות ט' באמצע סדר האל"ף ב"ת, ואות ה' בסוף סדר האל"ף ב"ת), ותירצו בגמ' 'שיקרא שכיח קושטא לא שכית. כלומר כי מאחר ושקר הוא דבר השכיח, סימנו לזה באותיותיה, דכמו שאותיותיו שכיחות זו אצל זו, כך השקר מצוי, ואילו אמת אינו דבר השכיח, הסימן לזה הוא באותיותיו, דכמו שאותיותיו מרוחקות זו מזו בסדר האל"ף בית, כך האמת רחוק ואינו שכית.

עוד איתא בגמרא (שם) מ"ט שיקרא אחדא כרעיה קאי ואמת מלבן לבוניה, ופירש רש"י, מה הטעם שבשקר כל אות ואות שבו עומדת רק על רגל אחד, ואילו אמת מושכבין תחתיה אותיות' כמין לבניה, דאל"ף הרי יש לה ב' רגלים ומושבה טוב ורגל השני רחב. ותירצו בגמ' 'קושטא קאי שיקרא לא קאי, כלומר שאותיות השקר עומדות רק על רגל אחד, כי לשקר אין קיום, ואילו אמת עומדת על שתי רגלים, כי להאמת יש קיום.

קיום הבריאה בעולם על ידי 'האמת'

תנן באבות (פרק א' משנה יח) רבן שמעון בן גמליאל אומר על שלשה דברים העולם עומד, על הדין ועל האמת ועל השלום. ואילו בתחילת הפרק (משנה ב') תנן, העולם עומד על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים.

והסביר הגה"צ רבי שמואל דוד אונגאר זצ"ל גאב"ד נייטרא שבמשנה ב' בתחילת הפרק בא להשימיענו שמשום ג' דברים 'נברא' העולם, היינו שזהו כל תכליתו של הבריאה ונברא רק בשבילם. אבל מה ששינונו בסוף הפרק במשנה י"ח אין הכוונה שמשום ג' דברים אלו הדין, והאמת, והשלום 'נברא' העולם, אלא ר"ל שלאחר שכבר נברא העולם צריכים ג' דברים אלו כדי 'שיתקיים' העולם, כי בלא ג' דברים הללו יחרב העולם, ולכן גם כאן כתוב הלשון העולם "עומד" דהיינו שבכוחם של ג' דברים הללו עומד ונמשך העולם בקיומו [ובאמת, יש גידסא במשנה שם "העולם קיים", והוא טמש כדבריו].

ולמדנו כי בשביל קיום העולם צריכים שיהיה 'דין', כי אם אין מושג של דין בעולם לא שייך שיתקיים העולם, כי כל אחד יעשה כל מה שרוצה ועולה על דעתו. כך גם, צריכים לקיום העולם את 'האמת', והוא ע"פ דברי חז"ל "שקר אין רגלים", ולכן כדי שיהיה קיום לעולם צריך שיהיה בו מדת האמת שהוא דבר המתקיים. והדבר השלישי שצריכים לקיום העולם הוא 'השלום', וכמו שאומרים בשמו של הרמב"ם שכתב באגרת המוסר שמעיד וכותב, "אל תשקצו את נפשותיכם במחלוקת", והאריך בדבריו באיגרת, שראה איך על ידי כוח המחלוקת נחרבו משפחות, וראה שרים ואנשים חשובים שהושפלו ע"י זה, ורק על ידי השלום ניתן לקיים דבר בעולם.

על ידי האמת חיים באמונה ונזהרים מגזל הונאה וריבית

בפרשת דר - פרשת שמיטה ויובל, באמצע הפסוקים המורים על דיני שמיטה ויובל, תורה מפסיקה ומזהירה על איסור הנאה (משנה סה, טז) וכי תנסו טמט' לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל חנו' איש את אחו'. ולכאורה יש לבאר מדוע הזהירה התורה בעיזוב פרשת שמיטה ויובל על פרשת הנאה. ויש לומר דשפיר שייכי אהדדי, כי השמיטה מאיסור אונאה היא תוצאה משמירת מצוות שמיטה, כי כל בר נש שיש לו אמונה ובטחון בהש"ת כראוי וכיאות, ממילא יתנהג כאדם הגון ישר ואמת, ולא יבוא כלל להתנהג ולהלך בדרך השקר, וכמו כן לא יבוא כלל לאיסורי גניבה וגזילה וכדומה, והטעם הוא, כי מכיר ומבין שה יתברך הוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, והכל ממנו יתברך הוא, וכיון שמכיר בזה, מתנהלים ומתקיימים משאו ומתנו במסחרו באמונה כראוי, וגם כל מעשיו ופעליו שהוא עושה ופועל עם אנשים נערך כמו שצריך, בלי אונאת דברים ובלי הלוואות בריבית וכדומה.

ואיתא בגמרא (ביט ע"א) תניא אמר רבי יוסי בא וראה סמיית עיניהם של מלוי ברבית, אדם קורא לחבירו רשע יורד עמו לחייו, והם מביאין עדים ולבלד וקולמוס דיו וכתבין וחותרין פלוני זה כפר באלקי ישראל. כלומר, המלווים בריבית הם ככופרים בהש"ת, והפשט בזה הוא, יען שהם סוברים שהם המפרנסים והמכלכלים, וחושבים לעצמם שאם לא ילכו בריבית לא ידוויחו את כספם, ויצאו הפסדם בשכרם, ולא יהיה להם מהיכן להתפרנס, ורק אם ילכו בריבית אז יצליחו ויראו ברכה בממונם, ולכן הם נקראים כופרים בהש"ת, כי כל זה בא להם מחמת חסרון באמונתם בהש"ת, אבל כשיש להאדם אמונה עזה ועמוקה בהש"ת, ממילא כל משאו ומתנו במסחרו, וכל משאו ומתנו בין אדם לחבירו מתנהלים באופן הראוי וההגון.

ועוד איתא בגמ' (שבת לא.) אמר רבא בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו נשאת ונתת באמונה. ונראה מדברי הגמרא ששאלה זו באמת הוא שאלה אחד, אלא שמשולבים בשני דברים התלויים הא' בהא, שהשאלה הוא האם התנהג באמונה, כי אם התנהג באמונה בהש"ת או אז ברור ממילא שכל משאו ומתנו היה באמונה חסום וכישר, ובלי התעדרות כלל של גניבה וגזילה או הלוואה בריבית וכדומה. אבל אם לא היה באמונה אזי פשוט שלא התנהג כישר והיה בגניבה בגזילה ובריבית, כי כל אלו הדברים נובעים מחסרון אמונה בהש"ת.

וכדברים האלה כתב העמק דבר על הפסוק (דברים סה, יז) זכור את אשר עשה לך עמלק שכתב רש"י שם וז"ל: אם שקרת במדות ובמשקלות הוי דואג מטריי האויב, שנאמר מאזני מרמה תועבת ה', וכתוב בתריה בא ודון ויבא קלון. וכתב העמק דבר להסביר את סמיכות פרשת עמלק ופרשת משקלות, ומביא את דברי חז"ל שחטא משקלות חמור יותר מחטא גלוי עריות. ומסביר הענין וז"ל: "אבל העושה משקלות שקר, אינו מדרך התאוה, אלא חסרון אמונה בה' הון ומפרנס בהשגחה פרטית לפי מעשיו, וה"ז מגדר ע"ז... ואחר שכן נשוב לענין הפרשה של עמלק, דכתיב היש ה' בקרבנו אם אין, ויבא עמלק, והענין תמוה איך נפל ספק בלבבם אחר ראות עיניהם כל הניסים, וביארנו שם שנשחטפו אם ה' בקרבם היינו בדרך הטבע, וכשימות משה ולא יהיה עוד נסים, וע"ז החיסרון באמונה בא עמלק, והיינו בעון משקלות".

יש גוהלין ומנהילין

מרנא רבי ישראל סאלאנטער זצוק"ל
 י"ד כ"ה שבט תרמ"ג - תשפ"ה

סיפר מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל שכאשר התחיל הגאון זצ"ל לפרסם ולעשות פעלים לשיטתו בענין לימוד המוסר, היו לו מתנגדים רבים.

פעם הגיע לעיר אחת, והזמינוהו לומר שם 'שיעור' בנגלה, וכהכנה לשיעור פרסם 'מראי מקומות' לשיעור, והלכו מתנגדיו והסירו את המראי מקומות וכתבו אחרים תחתיהם, כיון שהגיע לבית המדרש, הביט וראה את המראי מקומות התלויים שם, התבונן איזה רגעים, ועלה על הבימה ואמר 'שיעור' עמוק על אותם המראי מקומות החדשים בלא שהכין את עצמו כלל, ואז ראו והודו כולם בגדלותו העצומה בתורה, וידעו שהוא אדם הגדול בענקים.

ויש הוספה בספר 'תנועת המוסר' (ח"א פרק כ"ח) וז"ל: כשסיפר רבי נפתלי אמסטרדם את העובדה הזאת הוסיף שאל יחשבו שרבי ישראל היה צריך לשהות עשרה רגעים כדי ליצור דרשה חדשה, כשרונותיו היו למעלה מכל מושגינו, ובמהירות הבוק היה מחדש פלפולים נפלאים, אלא שבאותה שעה היתה לרבי ישראל מלחמה קשה עם עצמו, רגע חשב להודיע לקהל ששכח את פלפולו ולרדת מהבמה לכלי מלא בושה ולא להראות את עצמו לבעל יכולת גאונית כזו, אולם באותו זמן באה מחשבה בלבו אולי על ידי שיבוז את עצמו תאבד השפעתו וכל עמלו יהיה לשוא, המלחמה הזאת התחוללה בנפשו באותם עשרה הרגעים והעמידה אותו בנסיון קשה, עד אשר לבסוף הכיר בודאות במעמקי נפשו שאין כוונתו לשם כבוד עצמי והמשיך בהרצאתו. ע"כ.

עוד סיפר מו"ר זצ"ל על הגאון זצ"ל, שפעם כאשר הציקו לו המתנגדים מאוד, פנה ואמר להם: דעו, כי יכול אני לעשות שאהיה

בבחינת זייראו מגשת אליי (ישמות לה, ל), ונעשו פניו לזהטים כאש, ונבהלו כולם.

עוד סיפר עליו, שפעם בא לעיר מעמל בגרמניה שהיתה ירודה מאוד ברוחניות, ופעל שם הרבה לחיזוק הדת עד שנסגרו שמה כמה מאות חנויות בשבת. והנה כאשר היה שם הודיע שרוצה לדרוש לבעלי - בתים, אך לא התיר בשום אופן לבחורים לבוא לשם, והיה שם בחור אחד שרצה מאוד לשמוע מה הוא מדבר להם, לכן הצניע את עצמו מתחת השולחן, ושמע שאמר הגאון זצ"ל לבעלי - בתים: "זכי אתם חושבים שצריכים ללמוד שש שעות ביום, שעה אחת סגיו אולם צריכין לשמור על היהדות מאוד!". ובגלל המשפט הזה לא הרשה לבחורים לבוא לדרשה...

עוד סיפר עליו, שבסעודות שבת היה רגיל לומר לרבנית אחר כל מאכל שאכל שהוא טוב מאוד, 'הדגים היו טוב', 'הבשר היה טוב', וכיוצא בזה. והסביר שכיון שהרבנית עובדת במשך כל השבוע קשה מאוד, מותר לה לשמוע לפחות בשבת שהאוכל הוא טוב...

מון רבנו זיע"א סיפר זאת בסעודת שבת להבחורים שאכלו אצלו, ואחר שגמר לספר אמרה לו הרבנית: הרי הבחורים הולכים להתחתן, וצריכים אם כן לדעת איך לדבר בביתו נענה ואמר לה: איך זאג דאך נישט סתם מעשיות (איני מספר סתם מעשיות, ואכן לך נתסוגתי).

והוסיף רבנו זיע"א וסיפר: פעם בא הגאון זצ"ל לעיר אחת לשבת קודש, והזמינו גביר אחד לסעודת שבת, ואמר לו הגאון זצ"ל שהוא מסכים להזמנתו רק בתנאי שלא ידברו דברי תורה ולא ישירו זמירות לפני שייסימו את כל המאכלים בסעודה, והסכים הגביר לתנאי, אולם היה בעיניו תמוה על שעשה עמו תנאי כזה. והנה בשבת בבוקר, באה עובדת אחת מאנשי הבית אל הגביר, והדחה לו מאוד על אתמול, ואמרה לו שהיא הממונה על המטבח בביתו, ובכל שבוע שהוא מאריך בסעודה מאוד עד חצות - אין היא יכולה לילך לביתה עד אז, ורק בשעה מאוחרת זו אוכלת היא את סעודת השבת בביתה בעייפות גדולה, אולם אתמול שזיזו את הסעודה ביותר, הלכה אל ביתה מוקדם, ונהנתה ממנוחת השבת. או אז הבין הגביר את המכון בתנאו של הגאון זצ"ל.

הוצאת הגליון נתרם
 על ידי ידידנו הנכבד תרומת המפואר
 רבי **יעקב פערלדריים** שליט"א
 מחסדותיו בעל קדוה של סדר רבנו זיע"א
 לעילוי נשמת
 מרת רחל קללא ב"ר חיים מאיר ע"ה
 נלב"ע י"ז שבט ת.נ.צ.ב.ה.
 מרת פראדל פקסא ב"ר זאב ע"ה
 נלב"ע י"ב טבת ת.נ.צ.ב.ה.

ברוך מתייד לשלם
 סדרת הנכד בנדמים או בנדמים את פני
 מלכתי עשרת ראשי, המאיר הגדול השני
 בראשי המדינה, על ישראל הירושלמי
 הוד ב"ק **האדמו"ר**
מנאלאנטא שליט"א
 הוא יבוא ברינה מהתם להם
 לבקר בטעמי אה"ק
 להלן משיר זמרת תורה ברחמי בית מדרשו פקדון
 המעבדים פניו מחד ברכה ושמחה
 קהל הסידיני ומעריציו פניה"ק

הוצאת הגליון נתרם
 מאת מנהיג עדת ישראל פאר מקורשיהם על ישראל הדרתו
 אב"ד סאטמאר וירושלים
 ב"ק הגה"צ רבי **חיים צבי טייטלבוים** שליט"א
 ב"ק מ"ה אדמו"ר מסאטמאר שליט"א
 שהרים נדבתו להחזקת הגליון בדרך המדויקה קהל עדת ישראל
 משתתפי מוגבית 'המשה עשר בשבט' העקל"ט
 ישא ברכה מאת ה' להנהיג עדת צאן מרעיתו ולהאיר את בית ישראל, לאורך ימים
 ושנים טובות בבריות נופא ונהורא מעליא, ולא תמש טובה וברכה ממנו לעולמים

י"ל ע"י מערכת "משולחנא דמלבא"

לתרומות והנצחות, הערות והארות

טל' 13-66-13-043 | פקס 077-470-1746

